

K1.46

ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ ΚΛΕΨΥΔΡΑ ΛΕΜΕΣΟΣ 1987

Οκτώ ποιητικές συλλογές πέρα από επτά παιδικά βιβλία, μεταφράσεις και διάφορες ανθολογίες — έχει στο ενεργητικό της η Ελλη Παιονίδου. Ποιήτρια από τις γνωστότερες της Κύπρου και τις πιο ελπιδοφόρες γυναικείες φωνές της Μεγαλονήσου, καταγράφει στην «Κλεψύδρα» την εποχή μας, μ' έναν τελείως δικό της τρόπο, παντρεύοντας το σκηνικό του χτες με του σήμερα κι έχοντας απόλυτη επίγνωση της σκηνοθετικής ικανότητας, της λιτότητας και της αφομοίωσης του χώρου και των χαρακτηρισμών αυτών που πρωταγωνιστούν στην ποίησή της. Αυτό γίνεται έντονα αισθητό στους «Επώνυμους Ερωτες», στο δεύτερο μέρος της συλλογής, που αποτελείται από τα εξής τέσσερα μέρη: «Κλεψύδρα» (από εδώ και ο γενικός τίτλος της συλλογής), «Επώνυμοι Ερωτες», «Η μικρή Πινακοθήκη» και «Εγώ έχω την Ποίηση». Αντιγράφω το ποίημα «Μενέλαος - Ελένη»:

«Αλλά έστω κι αν ήτανε
αδειανό το πουκάμισο
πάει η Τροία και οι Ατρείδες
κι εμείς οι άλλοι
ακόμα πληρώνουμε.
Ετσι ας μην αποκαλύψουν
ποτέ οι ποιητές
αν γέρασε τελικά η Ελένη
στης συγγνώμης την κλίση,
στη Σπάρτη.
Ας μας αφήσουν τουλάχιστον
την ομίχλη του θρύλου».

Σ' αυτά τα μικρά ποιήματα της Παιονίδου υπάρχει μια καταπληκτική ευρηματικότητα κι ένας, βέβαια, σπάνιος τόνος ειρωνείας, που δηλώνουν ευτυχισμένες στιγμές της έμπνευσης, όσο κι αν αυτές φαίνεται πού και πού να «πουλάνε» εξυπνάδα. Αλλά τελικά η «εξυπνάδα» παραχωρεί τη θέση της στην καθαρή ποίηση. Στην ποίηση που μέσα σε πέντε στίχους κλείνει ένα ανθρώπινο δράμα, τραγικό όσο και ασυγχώρητο για τον πολιτισμό του 20ού αιώνα. Πρόκειται για το «Οδυσσέας και Πηνελόπη»:

«Μην εκπλήττεσθε. Και
σήμερα ακόμα
μια Κυπριώτισσα Πηνελόπη
υφάει και ξηλώνει πανιά
περιμένοντας δώδεκα χρόνια
τον αγνοούμενο Οδυσσέα».

Και για να κλείσω την ενότητα «Επώνυμοι Ερωτες» θα παραθέσω ολόκληρο και το «Οθέλος - Δεισδαίμονα»:

«Δεν ξέρω τι διηγήθηκαν
στα παιδιά και στα εγγόνια
τους
οι κομπάρσοι θεατές πρόγονοί
μου.
Μα είμαι σίγουρη πως

από κει κατρακύλησε μέσα
μου
αυτό το απλήρωτο χρέος από
στίχους
που νιώθω να σφειλω
στη σιωπηλή Δεισδαίμονα».

Ας επιστρέψουμε στην αρχή της συλλογής, στα τέσσερα πρώτα ποιήματα. Τόσο η «Κλεψύδρα» όσο και τα υπόλοιπα «Και έπεται η συνέχεια», «Η πατρίδα μου», «Ένα σταχτοδοχείο μ' αποτσιγάρα», οριοθετούν την ποιητική ωριμότητα της Παιονίδου και αυξάνουν τις ευθύνες της στο έπακρο. Με αξιοπρέπεια θρηνεί τ' αναστόρητα και όσα βούλιαξαν στις σκοπιμότητες κι όσα συντρίφθηκαν στις σύγχρονες μυλόπετρες των συμφερόντων. Δίκαια και πολύ παραστατικά, χωρίς σοβινιστικές εξάρσεις χαρακώνει ανεξίτηλα το μεγαλείο της πατρίδας, υμνώντας τη δόξα και την ομορφιά, με στίχους σαν κι αυτούς:

«Η δική μου πατρίδα, κουκίδα
στο χάρτη.
Κουνούπι αν καθήσει, τη χάνεις
και μένει μονάχα ολογάλανη η
θάλασσα.
Μα έλα που δεν τη χάνεις, δε
χάνεται.
Έλα που
εισχωρεί λίγο λίγο
αλμύρα στους πόρους
μαστίχα στο στόμα
θρουμπί στο νερό.
Εισχωρεί στον καθένα μας
απομυζά τους χυμούς μας.
Μια πατρίδα - έμβρυο στα
σπλάχνα μας
και κάθε πρωί τη γεννούμε,
.....
Αιώνιο νάμαστε γαμήλιο
σύμπλεγμα

εγώ μέσα σου κι εσύ μέσα
μου
πατρίδα μου..
Μα πώς να το αντέξω το
αγκάλιασμα
του κορμιού σου του ανάπηρου;
.....
είναι οι χιλίες μικρές χαρακιές
που της παραμορφώνουν το
πρόσωπο
από δική μας
αμέλεια
ανοχή
συγκατάθεση
σκοπιμότητα:

.....
Κάθε μέρα βαθαίνει το φράγμα
ανάμεσά μας και μέσα μας.
Είναι η' αυτό που φοβάμαι
Νεσιέ
πως ο γιός σου ο Χαζάρ
κι η κόρη μου η Ειρήνη
δε θα βρουνε σημάδια
αναγνώρισης
αν αργήσουμε λίγο ακόμα.
Η δική μας πατρίδα, καρφάκι
στον χάρτη.
Δώστε χέρι να το
συγκρατήσουμε.
Αν γκρεμιστεί θα χαθούμε
μαζί της.

Τα αποσπάσματα είναι από το ποίημα «Η πατρίδα μου». Είναι αρκετά νομίζω και υπογραμμίζουν την προσφορά της ποιήτριας Ελλην Παιονίδου στα ελληνοκυπριακά γράμματα. Για την ιστορία πρέπει να αναφέρουμε και τα σχέδια που κοσμούν το βιβλίο. Είναι, ομολογουμένως, σχέδια που διακρίνονται για τη γραμμή και την κίνησή τους. Δένονται απόλυτα με το στίχο. Και σφειλώνται στον Ανδρέα Μακαρίου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΙΔΗΣ